

การวิเคราะห์ความสามารถในการตัดสินใจของหัวหน้าผู้ป่วย
โรงพยาบาลศูนย์ กระทรวงสาธารณสุข

นางพรทิพย์ ประยูรวงษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล

พ.ศ. 2534

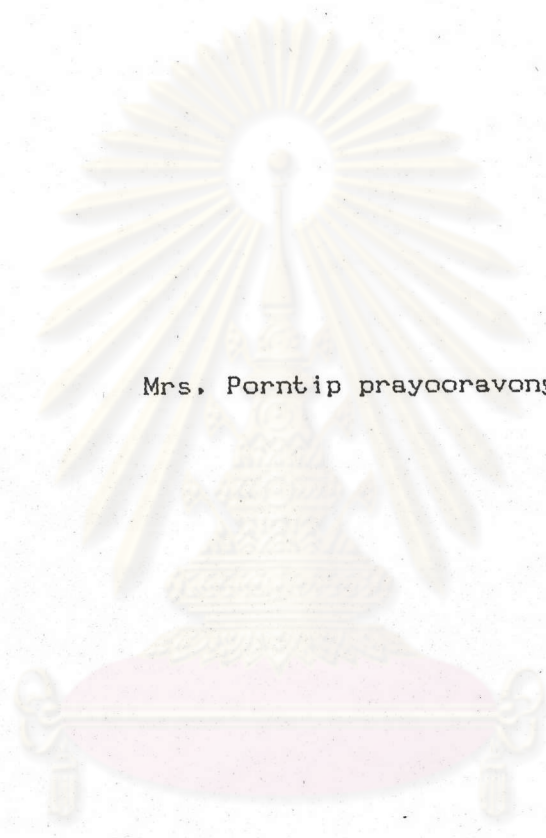
ISBN 974-578-467-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017797

๐๑๗๗๙๗

AN ANALYSIS OF DECISION MAKING ABILITIES OF HEAD NURSES
IN REGIONAL HOSPITAL AND MEDICAL CENTERS
MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

Mrs. Porntip prayoovong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Nursing Administration Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-578-467-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ความสามารถในการตัดสินใจของหัวหน้าผู้ป่วย

โรงพยาบาลศูนย์ กระทรวงสาธารณสุข

โดย

นางพรทิพย์ ประยูรวงษ์

ภาควิชา

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญาณรงค์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โอทกานนท์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญาณรงค์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรณา บุณไชติ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พรทิพย์ ประยูรวงษ์ : การวิเคราะห์ความสามารถในการตัดสินใจของหัวหน้าหอผู้ป่วย
โรงพยาบาลศูนย์ กระทรวงสาธารณสุข (AN ANALYSIS OF DECISION MAKING ABILITIES
OF HEAD NURSES, IN REGIONAL HOSPITAL AND MEDICAL CENTERS, MINISTRY OF
PUBLIC HEALTH) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พวงรัตน์ บุญญานุกรักษ์, 171 หน้า.

ISBN

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ความสามารถการตัดสินใจ ในชั้นระบุปัญหา วิเคราะห์
ข้อมูล และวิเคราะห์ทางเลือกของหัวหน้าหอผู้ป่วย และเปรียบเทียบความสามารถการตัดสินใจในชั้นระบุ
ปัญหา วิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์ทางเลือกของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามสถานภาพสมรส ประสบการณ์
การปฏิบัติการในตำแหน่งและการได้รับการอบรมทางการบริหารและการตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างประชากร
จำนวน 152 คน เลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัด
ความสามารถในการตัดสินใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การทดสอบค่าที t (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีการของ
ทูกี (บี) (Tukey (b)' Method) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับความสามารถในการตัดสินใจในชั้นระบุปัญหาของหัวหน้าหอผู้ป่วย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ
ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการระบุปัญหาของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีสถานภาพสมรสที่ต่างกัน พบว่า
ไม่มีความแตกต่างกัน ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง พบว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์การ
ปฏิบัติงาน 6-10 ปี มีความสามารถสูงกว่า 1-5 ปี หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการอบรมมีความสามารถ
สูงกว่าผู้ที่เคยได้รับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบความสามารถ
ในสถานการณ์ปัญหาซับซ้อน ปัญหาป้องกัน และปัญหาพัฒนา พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ระดับความสามารถในการตัดสินใจ ในชั้นวิเคราะห์ข้อมูลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ส่วนใหญ่อยู่
ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในชั้นวิเคราะห์ข้อมูลของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีสถานภาพสมรส
ที่ต่างกัน มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ต่างกัน ผู้ที่ได้รับการอบรมและไม่ได้รับการอบรม พบว่า
ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งในสถานการณ์ปัญหาซับซ้อน ปัญหาป้องกัน และปัญหา
พัฒนาด้วย

3. ระดับความสามารถในการตัดสินใจ ในชั้นวิเคราะห์ทางเลือกของหัวหน้าหอผู้ป่วย
ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในชั้นวิเคราะห์ทางเลือกของหัวหน้าหอผู้ป่วย
ที่มีสถานภาพสมรสที่ต่างกัน มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ต่างกัน ผู้ที่ได้รับการอบรมและไม่ใ้
รับการอบรม พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าความสามารถในการวิเคราะห์
ทางเลือกในสถานการณ์พัฒนามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปัญหาซับซ้อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. หัวหน้าหอผู้ป่วยใช้แบบคิดในการตัดสินใจแก้ปัญหาอยู่ 2 แบบ ได้แก่ การคิดแบบไม่มี
หลักการ และการคิดแบบพิจารณาอย่างรอบคอบ

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (เดิมเป็นภาควิชาพยาบาลศึกษา)

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล

ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติกร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

PORNTIP PRAYOORAVONG : AN ANALYSIS OF DECISION MAKING ABILITIES OF HEAD NURSES, IN REGIONAL HOSPITAL AND MEDICAL CENTERS, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR:: ASSO.PROF. PAUNGRAT BOONYANURAK, Ed.D., 171 PP. ISBN

The purposes of this research were to analyze the decision making ability of head nurses in defining the problem, analyzing the data and analyzing the alternatives; and to compare the decision making of head nurses classified by marital status, working experiences, and administration or decision making training. One hundred and fifty two subjects were selected by using the multistage sampling method. The research instruments were the test concerning decision making ability. The percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, F-test and Tukey (b)' method were the statistical procedures used for data analysis. Results of the study were found as follows:

1. The decision making ability of most head nurses in defining the problem showed at low level and there were no statistical significant differences in decision making ability between different marital status. However, head nurses who had experiences in working 6 years to 10 years, showed higher ability than those who had 1 year to 5 years of experiences. Head nurses who had no administration or decision making training also showed higher ability than those who had training. There was also no statistical significant differences among head nurses' ability in dealing with obstacle problem, preventive problem and developing problem.
2. The decision making ability of most head nurses in the analyzing of data, showed the middle level and there were no statistical significant differences in head nurses' ability classified by marital status, working experiences and administration or decision making training. The same results was found when comparing three types of decision making situations.
3. The decision making ability of most head nurses in analyzing alternatives showed the middle level and there were no statistical significant differences in head nurses' ability classified by marital status, working experiences, and administrative or decision making training. However, head nurses' ability in analysis the alternatives of developing situation showed the higher ability than others.
4. The head nurses used two thinking styles in decision making which were random of undiscriminating thinking and discriminating thinking styles.

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (เดิมเป็นภาควิชาพยาบาลศึกษา)

สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล

ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ *SV - 4*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Paungrat Boonyanurak*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อคิด คำแนะนำ กำลังใจ ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความสนใจอย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเป็นกัลยาณมิตรของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วรณา ปุณฺณโชติ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิจัยด้วยความกรุณาและสนใจเป็นอย่างดียิ่ง รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อาจารย์พยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยอีก 4 ท่าน ที่ช่วยปรับปรุงร่างสถานการณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ สนับสนุน และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล รองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และฝ่ายฝึกอบรม โดยเฉพาะหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มประชากรทดลอง และกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ให้ความกรุณาตอบแบบวัด ผู้วิจัยซึ่งในความกรุณา จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย ตลอดจนคณาจารย์ คุณเสริมศรี เวชชะ คุณบุญเจลา สุริยวรรณ เพื่อน พี่ น้อง คม. รุ่น 16 และ คม. รุ่น 17 ด้วย

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ครอบครัว ประยูรวงษ์ และครอบครัว เสียงเสนาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ.ต.ท. วิทยา ประยูรวงษ์ และ นางกนิษฐา เสียงเสนาะ ที่ให้ความห่วงใยช่วยเหลือ สนับสนุน ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ชรรค์ชัย คงเสน่ห์ ที่ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจเป็นอย่างดียิ่งเสมอมา และขอกราบบูชาเกิดคุณพระคุณคุณแม่ ที่ได้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ดีมีคุณค่า จนทำให้ผู้วิจัยได้ประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ด้วยดี

พรทิพย์ ประยูรวงษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ปัญหาการวิจัย.....	5
แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	9
2 วรรณคดี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ.....	10
ทฤษฎีการบริหาร.....	10
ทฤษฎีระบบ.....	11
กระบวนการแก้ปัญหา.....	12
ทฤษฎีการตัดสินใจ.....	14
ความสำคัญของการตัดสินใจ.....	15
ความหมายของการตัดสินใจ.....	16
กระบวนการตัดสินใจ.....	17

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ (ต่อ)		หน้า
2	ขั้นระบุปัญหา.....	20
	ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
	ขั้นวิเคราะห์ทางเลือก.....	35
	ประเภทของการตัดสินใจ.....	42
	อุปสรรคและข้อควรคำนึงในการตัดสินใจ.....	44
	ความสำคัญของการตัดสินใจต่อหัวหน้าของผู้ป่วย.....	46
	หน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าของผู้ป่วย.....	48
	แนวทางในการพัฒนาทักษะในการตัดสินใจ.....	53
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
	ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	55
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
	การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	63
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	91
	สรุปผลการวิจัย.....	92
	อภิปรายผลการวิจัย.....	95
	ข้อเสนอแนะ.....	106
	บรรณานุกรม.....	107
	ภาคผนวก.....	116
	ประวัติผู้เขียน.....	171

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนตัวอย่างประชากรของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามโรงพยาบาล ในแต่ละเขต.....	56
2	จำนวนแบบวัดความสามารถที่แจกและได้รับคืน จำแนกตามโรงพยาบาล..	66
3	จำนวนร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล.....	72
4	จำนวน ร้อยละ ของระดับความสามารถของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตาม ความสามารถในการระบุปัญหา วิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์ทางเลือก.	73
5	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการตัดสินใจ ในแต่ละสถานการณ์ใน ชั้นระบุปัญหา วิเคราะห์ข้อมูล และวิเคราะห์ทางเลือกของตัวอย่าง ประชากร.....	74
6	เปรียบเทียบความสามารถในการระบุปัญหาของหัวหน้าหอผู้ป่วยในสถานการณ์ ปัญหาขัดข้อง ปัญหาป้องกันและปัญหาพัฒนา.....	75
7	เปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลของหัวหน้าหอผู้ป่วยใน สถานการณ์ปัญหาขัดข้อง ปัญหาป้องกัน และปัญหาพัฒนา.....	76
8	เปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์ทางเลือกของหัวหน้าหอผู้ป่วย ในสถานการณ์ปัญหาขัดข้อง ปัญหาป้องกันและปัญหาพัฒนา.....	77
9	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ทางเลือกของหัวหน้าหอผู้ป่วย เพื่อเทียบกับค่าวิกฤต.....	78
10	จำนวน ร้อยละของระดับความสามารถในการระบุปัญหา จำแนกตาม สถานภาพส่วนตัวของตัวอย่างประชากร.....	79
11	จำนวน ร้อยละ ของระดับความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนก ตามสถานภาพส่วนตัวของตัวอย่างประชากร.....	81
12	จำนวน ร้อยละ ของระดับความสามารถในการวิเคราะห์ทางเลือก จำแนกตามสถานภาพส่วนตัวของตัวอย่างประชากร.....	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	เปรียบเทียบความสามารถในการระบุปัญหาของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มี สถานภาพสมรสต่างกัน และการได้รับการอบรมทางการบริหารและหรือ การตัดสินใจที่ต่างกัน.....	83
14	เปรียบเทียบความสามารถในการระบุปัญหาของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มี ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างกัน.....	84
15	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง เพื่อ เทียบกับค่าวิกฤต.....	85
16	เปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน และการได้รับการอบรมทางการบริหารและหรือ การตัดสินใจที่ต่างกัน.....	85
17	เปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มี ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ต่างกัน.....	86
18	เปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์ทางเลือกของหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน และการได้รับการอบรมทางการบริหารและหรือ การตัดสินใจที่ต่างกัน.....	87
19	เปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์ทางเลือกของหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างกัน.....	88
20	จำนวน ร้อยละ ของตัวอย่างประชากร ที่ใช้แบบการคิดในการตัดสินใจ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล.....	89

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	วงจรของทฤษฎีระบบ.....	12
2	แผนภูมิขั้นตอนของการตัดสินใจ.....	12
3	แนวทางหรือวิธีการตัดสินใจที่มีเหตุผล.....	24
4	วงจรการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์.....	25
5	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อจำกัดและความเป็นไปได้.....	38
6	ตัวอย่างรูปแบบผลลัพธ์ของทางเลือก.....	40
7	ตัวอย่างที่แสดงผลลัพธ์ในการประเมินทางเลือกโดยใช้แบบฟอร์มแมทริก.....	41

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย